

בש"פ 466/18 - תומס יוסף גרוס נגד היועץ המשפטי לממשלה

בבית המשפט העליון

בש"פ 466/18

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: תומס יוסף גרוס

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ג' כנפי-שטייניץ, סגנית נשיא), מיום 2.1.2018, במ"ת 20554-12-17

בשם העורר: עו"ד אייל בסרגליק
בשם המשיב: עו"ד מתן עקיבא

החלטה

לפני ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ג' כנפי-שטייניץ, סגנית נשיא) מיום 2.1.2018 במ"ת 20554-12-17 במסגרתה נעצר העורר עד למתן החלטה בעתירה להכריז עליו בר הסגרה לפי סעיף 5 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: חוק ההסגרה).

הרקע לערר

1. ביום 2.2.2017 הגישה ממשלת ארצות הברית למדינת ישראל, על יסוד הסכם ההסגרה שבין שתי המדינות, בקשה להסגרת העורר לידיה וזאת על מנת להעמידו לדין על רצח אמו. ביום 10.12.2017 נעצר העורר לפי סעיף 6 לחוק ההסגרה וביום 11.12.2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי עתירה להכרזתו כבר הסגרה. על פי הנטען בעתירה, ביום 5.1.2012 נסע העורר, המתגורר בישראל, לבקר את אמו האלמנה אשר התגוררה במדינת פלורידה שבארצות הברית. בלילה שלפני טיסתו המתוכננת חזרה לישראל, בין ה-8 ל-9 בינואר 2012, לכל המאוחר, גמלה בלבו של העורר החלטה להמית את אמו. לאחר שהגיע העורר לבית אמו, במהלך אותו הלילה הוא סימם את המנוחה באמצעות סם הרדמה והביאה אל מכוניתה שחנתה בחנייה הסגורה של ביתה. שם דקר העורר את המנוחה בצווארה באמצעות סכין שנטל ממטבח הבית. לאחר הרצח, בסביבות השעה 05:42, הזעיק העורר לבית המנוחה את שירותי החירום, לפניו טען כי התעורר משנתו ומצא את גופת אמו בחנייה של הבית.

2. בסמוך לאחר הרצח, נחקר העורר על ידי משטרת פלורידה, וביום 18.1.2012 לאחר הלוויית אמו, שב לישראל מבלי שיציאתו מארצות הברית הוגבלה. משטרת פלורידה הוסיפה וחקרה את הרצח ואף פנתה למדינת ישראל בבקשה לעזרה משפטית, בעקבותיה הועברו לה חומרים נוספים על אודות העורר. ביום 3.7.2014 הוצא צו מעצר נגד העורר על ידי שופט בית משפט במדינת פלורידה, וביום 10.3.2015 הוציא "חבר מושבעים גדול" (grand jury) כתב אישום נגד העורר, המייחס לו עבירה של רצח בכוונה תחילה ("מדרגה ראשונה" - murder in the first degree). בעקבות כתב האישום הוצא צו מעצר נגד העורר עד להעמדתו לדין בגין העבירה בה הואשם.

3. עם הגשת העתירה להסגרתו של העורר לארצות הברית, נתבקש בית המשפט המחוזי להורות על מעצרו של העורר עד למתן החלטה בעתירה.

החלטת בית המשפט המחוזי

4. בית המשפט המחוזי בחן את הראיות אשר צורפו לבקשת ההסגרה ובהן תצהירו של התובע הכללי המחוזי, תמונות מזירת הרצח, דו"ח חקירת זירת הרצח, דו"ח נתיחת המנוחה, דו"ח המעבדה הטוקסיקולוגית, תוצאות דנ"א ותצהירים של עדים שונים. לאחר עיון במכלול הראיות, הגיע בית המשפט לכלל מסקנה שמדובר בראיות נסיבתיות בעלות פוטנציאל להרשעת העורר ומקימות תשתית ראייתית לכאורית ברמה הנדרשת בהליך הסגרה. בית המשפט הגיע למסקנה האמורה בשים לב לנתונים הבאים:

(א) המנוחה נרצחה בדקירות סכין בצווארה. כלי הרצח היה סכין שמקורו במטבח הבית של המנוחה. על כלי הרצח נמצאו רק טביעות אצבעותיו של העורר.

(ב) חרף בדיקות פורנזיות מקיפות שנערכו בבית, לא נמצאה כל ראיה המצביעה על כניסת אדם זר לבית, ואף לא עדות לפריצה, לשוד או לגניבה – לא בסימנים על פתחי הבית, לא בראיות דנ"א ולא בטביעות אצבעות. גם כלבה של המנוחה לא נבח באותו הלילה, בניגוד לנוהג בעת ביקורי זרים בבית.

(ג) במכונית המנוחה שחנתה בחניית הבית, נמצא קיא בין המושבים ולמרגלות מושב הנוסע הקדמי, אשר מקורו במנוחה. העורר לא סיפק כל הסבר להימצאותו של הקיא ברכב, או להימצאות המנוחה ברכב במהלך הלילה, אף שהוא נהג ברכב בערב האירוע ואף נראה מטפל ברכב בשעות הערב המאוחרות.

(ד) בקיא ובדמה של המנוחה נמצא סם שינה מסוג זולפידם - סם הרגעה שניתן לרכשו רק באמצעות מרשם רופא - ברמה הגורמת לטשטוש, סחרחורת ובחילה, ואשר על פי העדויות שבחומר החקירה לא היה בשימוש המנוחה. מאידך, נמצא כי העורר קיבל מספר פעמים מרשם לתרופה זו, ואף קיבל מרשם לתרופה יומיים לפני טיסתו לארצות הברית לביקור אצל המנוחה.

(ה) אחות העורר העידה כי יום לפני הרצח התקשר אליה העורר ואמר לה שהוא חושש שהמנוחה אובדנית, חשש שלא הועלה מעולם קודם לכן.

(ו) בבוקר הרצח פנה העורר לשכנת המנוחה באומרו "אמא נרצחה ואני לא עשיתי זאת".

(ז) נמצא מניע אפשרי לרצח המנוחה, בשל קשייו הכלכליים של העורר, סירובה של האם לתת לו הלוואה נוספת וציפייתו של העורר לזכות בחלק מירושתה.

(ח) נמצאו סתירות בגרסת העורר בין היתר, אל מול עדות השכנה שראתה אותו במוסך בליל האירוע; בעובדה שנמצא כי השתמש במחשב האישי שלו וגלש ברשת האינטרנט בשעה שטען שישן; כי שמע את צעדיה של אמו בבית, אך לא שמע דבר מן ההתרחשות המשמעותית של כניסת זר לבית; ובכך שנטל את הסכין שבה נרצחה המנוחה מן המטבח.

5. מנגד, העורר הציג שורה של ראיות מטעמו וביניהן תצהיר של אשתו על פיו אף היא שמעה באוזניה את המנוחה אומרת שהיא "אינה רוצה לחיות יותר" לאחר מות בעלה; בדיקת פולגרף פרטית שנערכה לעורר בה הצהיר שלא רצח את אמו ונמצא דובר אמת; תצהיר בא-כוחו של העורר בארצות הברית המתייחס לפעולות חקירה שונות שבוצעו לאחר האירוע (מסירת טביעת אצבעות, דגימת דנ"א, ומחשבו של העורר), להרשאה שניתנה לעורר לאחר הרצח לשוב לישראל ולמכתב ששלח לרשויות החקירה האמריקאיות ביום 11.6.2012 המלין על התמקדותם בעורר ועל עניינים שונים שלא נחקרו או לא נחקרו כיאות. לאחר הדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי אף הוסיף בא-כוח העורר ראיות נוספות המצביעות לטענתו על חפותו של העורר.

6. כמו כן, במסגרת הדיון בבית המשפט ביקש בא-כוח העורר להורות למשיב להציג לפניו חומר חקירה הכולל את צו בית המשפט אשר אישר את העברת המידע הסודי הרפואי של העורר לידי רשויות התביעה בארצות הברית, את תגובת המדינה לבקשת ארצות הברית למסור לידיה את המידע הרפואי וכן ראיות לעניין גלישת העורר באינטרנט ביום הרצח. בא-כוח המשיב התנגד לבקשה האמורה וטען כי אין המדובר בחומר חקירה, קל וחומר כאשר מדובר בתיק פלילי אמריקאי ולא ישראלי. מה גם, שהחומר המבוקש לא הועבר למשיב במסגרת בקשת ההסגרה. בית המשפט אימץ את טענת המשיב וקבע כי המדינה מבקשת ההסגרה אינה מחויבת לצרף לבקשתה את מלוא חומר הראיות המצוי ברשותה ודי אם תצרף את החומר הרלוונטי ביותר שיש בו כדי לשקף נאמנה את תמונת התשתית הראייתית העומדת לחובתו של מבוקש ההסגרה. בית המשפט הוסיף, כי בכל מקרה לא ראה שיש בחומר המבוקש כדי להשפיע על תוצאות ההליך בבקשה. טענות העורר לעניין קבילות המרשמים הרפואיים של העורר כראיות, ככל שאלו הושגו באופן בלתי חוקי, מקומן בעת בירור האשמה בערכאה המבררת במדינה המבקשת את ההסגרה.

7. בסופו של יום, לאחר שקלול הראיות לכאורה שהונחו לפניו, כולל הראיות שהוצגו על ידי העורר, ובהתחשב

בטענות שני הצדדים, בית המשפט לא שינה את מסקנתו, כי על אף שמדובר בראיות נסיבתיות בלבד, לא נמצא "הסבר חלופי הגיוני שעשוי להתקבל בסופו של ההליך הפלילי" שיש בו כדי להחליש את עוצמת הראיות. בית המשפט הוסיף כי לא ניתן להוציא מכלל חשבון שהעורר, ככל שיוסגר ואשמתו תתברר, יצליח להעלות ספק סביר לעניין אשמתו, או להוכיח קיומו של תרחיש אלטרנטיבי הגיוני אחר, לרבות על בסיס הראיות שיביא מטעמו. ואולם באלה אין כדי להחליש כאמור את עוצמת הראיות בשלב הזה של מעצר עד למתן החלטה להכריז על העורר כבר הסגרה.

8. בשולי החלטתו בית המשפט בחן את עילת המעצר והאם יש מקום להורות על שחרור העורר לחלופת מעצר. נקבע כי קיימת חזקת מסוכנות. מדובר לכאורה ברצח נורא, מתוכנן ומחושב שבוצע באלימות קשה לשם בצע כסף. בכך כשלעצמו קיימת עילת מעצר וזאת בנוסף לטיבו של הליך ההסגרה אשר קיים בו חשש מובנה להימלטות מאימת הדין. בית המשפט גם דן בטענות העורר לפיהן לא קיים בעניינו חשש להימלטות. לטענת העורר, הוא לא מיהר לשוב לישראל לאחר הרצח ושב אליה רק תשעה ימים לאחר הרצח, ולאחר הלוויית אמו שהתקיימה ביום 17.1.2012. כאן בישראל מצוי מרכז חייו והוא לא ניסה להימלט ממנה במשך שש השנים שחלפו מאז האירוע. זאת, גם לאחר שאחותו טענה במסגרת ההליכים המשפטיים שנוהלו ביניהם כי הוצא צו מעצר נגדו בארצות הברית. בכל מקרה ניתן לאיין את החשש להימלטותו באמצעות חלופת מעצר, לרבות מעצר באיזוק אלקטרוני. בית המשפט המחוזי שלל טיעונים אלו וקבע כי שחרור העורר לחלופה לא יקנה את הביטחון הנדרש מפני הימלטותו מישראל. מטעם זה, גם לא ראה מקום לעריכת תסקיר מעצר בעניינו. בית המשפט היה ער לכך כי לעתים שוחררו גם נאשמים ברצח לחלופות מעצר, אך זאת בנסיבות חריגות כשנמצאה חלופה מתאימה הנותנת מענה הולם לעילות המעצר. לעומת זאת, במקרה זה לא מתקיימות נסיבות חריגות. מדובר, כאמור, ברצח אדם, רצח יוצא דופן, הפורץ כל גבול מוסרי ונורמטיבי, המקשה לחזות את מהלכיו של העורר ולתת בו את האמון הנדרש לשם שחרורו לחלופה. נשללה טענת העורר כי לא קיים בעניינו חשש להימלטות מאימת הדין בשל התנהגותו בעבר, בטרם הגשת בקשת ההסגרה. לא מן הנמנע כי לאור שחרורו של העורר לדרכו לאחר הרצח, הוא סבר כי לא יועמד לדין ולכן לא ראה צורך להימלט מן הדין. ואולם כיום, לאחר הגשת העתירה להסגרתו, לנוכח חומרתה המיוחדת של העבירה והעונש הצפוי לו ככל שיורשע, ועל רקע השינוי במצבו המשפטי כנובע מן הראיות החדשות שנאספו בעניינו (המרשמים הרפואיים עליהם לא ידע, לטענתו, עד להגשת בקשת ההסגרה), קיים חשש ממשי להימלטותו מן הדין.

תמצית טענות הצדדים בערר

9. לטענת בא-כוח העורר, בית המשפט המחוזי טעה בהערכת הראיות והתעלם מהראיות אשר הוצגו לפניו, בין היתר מבדיקת הפוליגרף שנערכה לעורר. כן טעה בית המשפט בכך שלא בחן ולו באמצעות שירות המבחן את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר, שעה שלא בדק כלל את רשימת המפקחים שהוצעו על ידו. בתוך כך, היה על בית המשפט להתייחס לכך כי העורר יצא מישראל לא אחת למדינות בעלות הסכם הסגרה עם ארצות הברית, דבר המלמד כי העורר לא ניסה מעולם להתחמק מאימת הדין וכי מעולם לא נעצר או נחקר במי מהמדינות בגין המקרה. הוא גם הלן על כך שהעתירה להסגירו הוגשה לאחר עשרה חודשים ממועד הגשת בקשת ההסגרה. עובדה זו גם משמיטה את הקרקע מתחת לבקשה לעצרו, שכן לא ייתכן כי לאחר תקופה ארוכה מאז המקרה ומאז הגשת בקשת ההסגרה, במסגרתה ידע העורר על קיומה של בקשת ההסגרה והילך חופשי ללא כל מגבלות, הפך בין לילה למסוכן. העורר הוא בעל משפחה, מפרנס יחידי ומעצרו אשר הטביע בו "אות קין" ריסק את המשפחה. הוא הצהיר כי אם ישוחרר וימצא כי הפר את תנאי השחרור, הוא מוותר מראש על כל טענה נגד הסגרתו לארצות הברית.

10. באשר לראיות, נטען כי בית המשפט הסיק מסקנות לא נכונות מהראיות הנסיבתיות שהונחו לפניו, בין היתר מהממצאים הפורנזיים. כמו כן, היה על בית המשפט להתעלם מהמרשמים התרופתיים שהועברו לרשויות בארצות

הברית בניגוד לדיני הראיות, שם על פי "דוקטרינת פרי העץ המורעל" הם ייפסלו כראיה. בית המשפט גם התעלם שלא בצדק מהאינטרס של אחותו של העורר להפלילו והיחסים העכורים הקיימים בין השניים. בית המשפט גם התעלם שלא בצדק מעדותה של השכנה שבנוסף לסגירת פתח החניה, נשמעה גם פתיחתה של דלת אחרת בבית המנוחה. בית המשפט גם התעלם כליל מראיות ההגנה ודחה שלא בצדק את דרישת העורר לקבל לידי חומרים נוספים הואיל ויש בהם כדי לבסס את גרסתו וכדי לאפשר לו כבר בעת הזו להחליש את החומר הראייתי נגדו ולהשתחרר לחלופת מעצר.

11. מנגד, המשיב מחזיק אחר החלטת בית המשפט המחוזי. לטענתו, אין מקום בשלב זה לבדוק את קבילות הראיות בראי הדין האמריקאי ושעתה של בדיקה זו תגיע לאחר שהעורר יעמוד לדין בארצות הברית לאחר הסגרתו. כך הדין לגבי בדיקת אותן ראיות שלדעת העורר יש בכוחן לזכות אותו בדינו. בשלב הזה די בכך שקיימת תשתית ראייתית לכאורית מספקת להרשיע את העורר בדינו – כפי שקבע בית המשפט המחוזי. אדרבה, בית המשפט המחוזי לא היה צריך לדון כלל בראיות שהוצגו מטעם העורר, אך הוא עשה כן לפנים משורת הדין ובכל זאת הגיע למסקנה שיש תשתית מספקת להורות על מעצרו.

12. בעניין עילת המעצר טען המשיב, כי המסוכנות הנשקפת מהעורר רבה וקיים חשש שהוא ינסה להימלט מהעמדתו לדין בארצות הברית. נחמה קטנה יש למצוא בכך שהעורר לא ניסה עד היום להימלט, וזאת מכיוון שלא סבר שיוגש נגדו כתב אישום. מה גם, הזמן שחלף מאז הגשת בקשת ההסגרה על ידי הרשויות בארצות הברית ועד להגשת העתירה לבית המשפט המחוזי הוא פועל יוצא מכך שהמדינה ביקשה לקבל חומר נוסף מהרשויות בארצות הברית עובר להגשת העתירה.

דין והכרעה – הראיות לכאורה

13. ראשית לעניין הראיות לכאורה לביסוס הבקשה. כפי שנפסק לאחרונה בבש"פ 8417/17 היועץ המשפטי לממשלה נ' קוהרן (21.11.2107) (להלן: עניין קוהרן), בעיקרו של דבר, הכללים החלים על מעצר במסגרת הליך הסגרה הם אותם הכללים החלים במסגרת מעצר פנים-מדינתי על פי סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996. בשני ההליכים, על מנת להורות על מעצר, יש לבחון קיומן של תשתית ראייתית לכאורית (אם כי ברמה שונה), עילות מעצר וחלופות למעצר. יחד עם זאת, להליך ההסגרה מספר מאפיינים ייחודיים המבדילים אותו ממעצר בהליך פלילי פנימי. כך, המחויבות הבינלאומית של ישראל לשתף פעולה עם המדינות עימן חתמה על הסכמי הסגרה, והחשש המובנה מהימלטות המבוקש בהליכי הסגרה, ישפיעו על האיזון הכולל בין השיקולים השונים הנדרשים לצורך החלטת המעצר (בש"פ 725/09 היועץ המשפטי לממשלה נ' אברג'יל (30.1.2009); בש"פ 1496/09 אברג'יל נ' היועץ המשפטי לממשלה (10.3.2009) (להלן: עניין אברג'יל); 7269/14 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (9.11.2014)).

14. באשר לתשתית הראייתית הנדרשת בהליך המעצר לצרכי הסגרה. בהליך המעצר לצרכי הסגרה כמו גם בהליך ההסגרה עצמו, אין מקום לברר את שאלת חפותו או אשמתו של מבוקש ההסגרה ואין לבחון את מהימנותן של הראיות. מלאכה זו יש להותיר לערכאה השיפוטית שבפניה עתיד המבוקש ליתן את הדין – אם יוסגר (בש"פ 1496/09 בעניין אברג'יל). זאת, מפני שבעוד מטרת הליך המשפט הפלילי היא לקבוע אם אשם הנאשם אם לאו, מטרת הליך ההסגרה היא לקבוע האם ראוי שיתנהל המשפט במדינה הזרה. בהתאם לכך, ההלכה שנקבעה בבית משפט זה היא, כי

בהידרשו להליך ההסגרה העיקרי, על בית המשפט לקבוע האם ישנן ראיות קבילות בדבר מעורבות מבוקש ההסגרה במעשים המיוחסים לו, במידה המצדיקה את ביורר האישום בידי ערכאה שיפוטית במדינה המבקשת (ע"פ 2521/03 סירקיס נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(6) 337 (2003)). כן נקבע כי הדרישה הראייתית לצורך הליך ההסגרה ולצורך הליך המעצר במסגרתו תהא דומה, אם כי לא זהה לחלוטין (בש"פ 3974/07 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (20.5.2007); בש"פ 502/18 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (31.1.2018); בש"פ 5477/17 עמר נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (19.9.2017) (להלן: עניין עמר); בש"פ 8316/15 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 2 (5.1.2016); בש"פ 8932/12 תירי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 5 (24.12.2012)).

15. במקרה זה, כפי שעשה בית המשפט המחוזי, אף אני עיינתי בחומרי החקירה שנתקבלו מארצות הברית.

בקשת ההסגרה מבוססת על תצהירו של התובע הכללי ממדינת פלורידה בארצות הברית, מר ארתור בראון (Arthur Brown) מיום 11.1.2017. בתצהיר זה מתאר התובע את השתלשלות החקירה ואת ממצאיה ומה התרחש לאחר סיומה. הוא תאר כיצד לאחר קבלת ממצאי החקירה שהוצג לפני "חבר המושבעים הגדול", הללו הוציאו כתב אישום נגד העורר בגין עבירת רצח מדרגה ראשונה.

16. על פי סיכום החקירה, חוקרי המשטרה לא מצאו ראיות של התפרצות לבית המנוחה או כי בוצע גניבה או שוד ממנו. כוח המשטרה שהגיע למקום סרק את אזור המגורים של המנוחה וגבה עדויות מהשכנים במקום. אחת השכנות, הגב' אנה שאקל (Anna Shackle) אשר מתגוררת בשכנות לנרצחת, ספרה כי כאשר יצאה מחוץ לביתה בשעה 05:30 בבוקר היא פגשה בעורר שהצהיר בפניה "אמא מתה, אמא נרצחה ואני לא עשיתי את זה" (Mom's dead, mom's murdered and I didn't do it). כמו כן, חוקרי המשטרה מצאו ליד גופת המנוחה סכין מטבח. אם כי, העורר סיפר למשטרה כי הוא הסיר את הסכין המטבח מתוך גרונה של המנוחה כאשר מצא את הגופה. כמו כן, טביעת האצבע של העורר נמצאה על גבי ידית הסכין אשר נראה כתואם את סדרת הסכנים שנמצאה במטבח הבית של המנוחה.

17. בנוסף, הבדיקה הטוקסיקולוגית בגופתה של המנוחה העלתה רמה משמעותית של "זולפידם" (סם הרגעה המתקבל רק באמצעות מרשם רופא) בדמה ובקיבתה בשעת הרצח. כמות הסם שנמצאה במערכת הדם של המנוחה היה מספיק כדי לגרום לטשטוש, לבלבול, לערפול, לחוסר קורדינציה, לדיבור לוקה ולבחילה. קיא אשר הכיל זולפידם נמצא בתוך רכבה של המנוחה אשר חנה בתוך החניה הסגורה של ביתה וליד גופתה. הקיא נקשר למנוחה בבדיקת דנ"א שבוצעה בקיא ובגופתה. לעומת זאת, לא נמצא בבית המנוחה מרשם לזולפידם ולא נמצא כל תיעוד רפואי מרופאי המשפחה של המנוחה שהיא נטלה את התרופה האמורה. בנוסף, נלמד מבתה של המנוחה כי ככל הידוע לה אמה לא נטלה את התרופה זולפידם מעולם. מנגד, לאחר קבלת תיעוד המרשמים של העורר מישראל, התברר כי העורר קיבל תרופות המכילות זולפידם בארבעה מקרים החל מיום 18.5.2011 עד ליום 3.1.2012. בנוסף על האמור, החקירה גילתה שבערב האירוע כלבה של המנוחה אשר היה ידוע ככלב "מגן ביותר" (very protective) ואשר נהג לנבוח תדיר על זרים, לא נבח על איש באותו הלילה.

18. באשר למניע שעמד מאחורי הרצח, התברר כי נכסיה של המנוחה הוערכו למעלה מארבעה מיליון דולר.

אשר בעת מותה צפויים היו להתחלק באופן שווה בין שלושת ילדיה, בתוכם העורר.

19. עוד עולה מסיכום החקירה, כי לאחר קבלת ממצאי החקירה, התרחיש הסביר של האירוע היה כי העורר ביקש תחילה לביים את רציחתה של אמו ולהציגה כהתאבדות. במסגרת זו, חקירת אחותו של העורר העלתה שהוא סיפר לה יומיים לפני הרצח שהוא מודאג שלנרצחת מחשבות אובדניות. בשלב מסוים הייתה המנוחה בתוך מכוניתה, שם נמצא כאמור הקיא. אז, העורר סגר את דלת החניה כאשר המכונית הייתה מונעת. העורר ביקש אפוא לטשטש את המנוחה באמצעות סם הזולפידם ולהביא למותה באמצעות חניקה על ידי הרעלת פלטי הבנזין של רכבה בתוך החנייה הסגורה הבלתי מאווררת. ברם, לכשתוכנית זו לא יצאה אל הפועל, הוציא העורר את המנוחה מהמכונית, גרר אותה למקום שבו נמצאה הגופה ורצחה בדקירות סכין בצווארה.

20. סיכום החקירה של התובע נתמך בתצהירו של חוקר המשטרה סטיבן אייבס (Steven Ives) מיום 11.1.2017 אשר חקר את אירוע הרצח; תצהירו מיום 21.12.2016 של ד"ר ראסל וגה (Russell Vega) פתולוג פורנזי אשר קבע את סיבת המוות כתוצאה מדקירות בצוואר המנוחה ואשר פיקח על בדיקות הדם בהן נמצא הזולפידם (על ידי ד"ר גולדברגר); דו"ח הבדיקה הרפואית מהזירה ונתיחת הגופה של ד"ר וגה מיום 9.1.2012; תצהירה של גב' קריסטל אושסל (Crystal Oechsle) מיום 4.1.2017 אשר ביצעה את בדיקות הדנ"א; תצהירה של אחותו של העורר מיום 22.12.2016. עיון בחומר חקירה זה מלמד כי סיכום התובע מדויק ומתאר כהלכה אחד לאחד את ממצאי החקירה.

21. מנגד, העורר נסמך בין היתר על תצהירה של אשתו, הגב' אליזבת בן נעים, אשר הצהירה כי לפני מועד הרצח, שמעה מהמנוחה במו אוזניה שאינה רוצה לחיות יותר לאחר שבעלה סאם נפטר; על דו"ח חברת ביטוח אמריקאית מיום 22.6.2012 בו נקבע כי הדלתות והחלונות בבית המנוחה לא היו תקינים וניתן היה לדחוס אל הבית מבלי לפרוץ ומבלי להותיר בו סימנים; על ממצאי בדיקת פוליגרף של העורר (שלא צורפה לערר) שבו נמצא דובר אמת; על ראיון שנוהל עם השכנה הגב' שאקל ביום 5.4.2012 שציינה שהשוטר לא רשם את דבריה באופן מדויק בכך שהתבלבל בין סגירת דלת החניה הסגורה לבין סגירתה של דלת אחרת מצדי הבית.

22. המסקנה המתבקשת מכל האמור היא, כי קיימת תשתית ראייתית נסיבתית איתנה וכי לא נפלה טעות בידי בית המשפט המחוזי. כפי שקבע בית המשפט המחוזי, מארג הראיות מצביע לכאורה על כך שהעורר תכנן את רציחת אמו באמצעות טשטוש בתרופת הזולפידם. תחילה הייתה המנוחה בתוך המכונית ולאחר מכן העורר גרר אותה מחוץ למכונית ושם דקרה למוות בצווארה. כתימוכין לכך ישנן לא מעט ראיות: הממצאים הפורנזיים בזירה ובגופה, הן בדיקת טביעות האצבע על הסכין והן ממצאי הדנ"א מהם עולה כי המנוחה נטלה תרופה מטשטשת שלא הייתה בדרך כלל ברשותה כי אם ברשות העורר; תגובתו הראשונה הספונטנית של העורר אל השכנה שלא הוא רצח את המנוחה מבלי שנשאל על כך דבר – אמרה המסבכת אותו באופן משמעותי; אי נביחתו של כלבה של המנוחה; המניע של העורר שהיה נתון במצב כלכלי קשה, בה בשעה שהמנוחה סירבה להלוות לו עוד כספים כאשר הוא התעתד לרשת ממנה סכום נכבד מאוד לאחר מותה.

23. אכן לעורר סברות משלו לגבי התרחשות הרצח. הן לגבי הימצאות טביעות האצבע שלו על סכין המטבח – שליפת הסכין מצוואר המנוחה על ידו לאחר שמצאה שרועה על הרצפה; הן לגבי אי מציאת סימני פריצה לבית – קלקולם של אמצעי ההגנה על דלתות וחלונות הבית; הן לגבי קבילות החומר הרפואי של העורר מבלי שנתן את

הסכמתו לחשיפתו; בדיקת הפולגרף המצביעה על חפותו; עדותה של השכנה לגבי תוכן הודעתה למשטרה; תצהירה של אשתו על פיו המנוחה הביעה לפניו רצון להתאבד ועוד. ברם, כפי שנאמר לעיל, טענות אלו אינן משמיטות את הקרקע מתחת לראיות המצביעות על מעורבותו הלכאורית של העורר בעבירה המיוחסת לו. וודאי לא בדיקת הפולגרף אשר הוזמנה על ידי העורר ואשר גם היא אינה קבילה במשפט פלילי (וראו לעניין הסתמכות על בדיקת פולגרף ומשקלו המצומצם בבקשת מעצר: בש"פ 1000/05 חסיד נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(6) 385 (2005)).

ומכאן לעילת המעצר והחלופות לו.

עילת המעצר והחלופות למעצר

24. ללא קשר למסוכנות הנשקפת מהעורר מעצם חומרת העבירה המיוחסת לו, בהליך מעצר עד למתן החלטה בעתירה להכרזת הנאשם בר הסגרה, יש לתת משקל משמעותי לחשש מפני הימלטות מבוקש ההסגרה מאימת הדין, שמא תימצא מדינת ישראל במצב שבו היא מפרה את התחייבויותיה הבין-לאומיות (עניין קוהרן, פסקה 13; עניין עמר, פסקה 20). בנוסף כאמור, במקרה זה מדובר בעבירת רצח לגביה קיימת עילת מעצר סטטוטורית. אכן גם בעבירות חמורות מאוד כמו עבירות רצח, נגלה בפסיקת בתי המשפט כי לעתים נערך לגבי נאשם תסקיר מעצר כדי לבדוק קיומה של חלופת מעצר (וראו למשל: בש"פ 4812/05 זחלאקה נ' מדינת ישראל (20.6.2005); בש"פ 8121/06 אביסדרס נ' מדינת ישראל (21.11.2006)). ואולם רק במקרים נדירים ויוצאי דופן, כמו במקרה שבו נתון הנאשם לאיום חמור או במצב שבו המסוכנות הנשקפת ממנו היא רק כלפי אדם מסוים, ניתן להסתפק בחלופת מעצר (בש"פ 9276/08 מדינת ישראל נ' ירקוני, פסקה 5 (12.11.2008)). עוד יש לציין כי במקרים בהם סבור בית המשפט כי שום חלופת מעצר לא תוכל לאיין את המסוכנות של הנאשם, אין מקום לבחון חלופות מעצר קונקרטיות (בש"פ 7160/12 חיימוב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (6.10.2012); בש"פ 2639/10 פחימה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.4.2010); בש"פ 10776/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (30.12.2007); בש"פ 5543/06 אבו חוצא נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (5.7.2006)).

25. הדברים האמורים נכונים גם לגבי עריכת תסקיר מעצר לגבי הנאשם המיוחסת לו עבירת רצח. כידוע, תסקיר מעצר נועד לשמש כלי עזר חשוב בידי בית המשפט, אך הוא אינו בגדר חובה. לבית המשפט נתון שיקול הדעת האם להורות על עריכת תסקיר מעצר, כשם שניתנת לו הסמכות להחליט האם לאמץ את המלצת שירות המבחן או לדחותה (בש"פ 4575/17 עליאן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (3.7.2017); בש"פ 7160/12 חיימוב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (16.10.2012)). נפסק לא פעם כי בהינתן מסוכנות חמורה מצידו של נאשם, אין כל הכרח להורות על עריכתו של תסקיר (בש"פ 9469/05 אבו עמרה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (11.10.2005)).

26. מקרה זה כאמור הינו מקרה חמור ביותר, בו מיוחסת לעורר רציחת אמו בדם קר לאחר תכנון מחושב על רקע בצע כסף. קשה להעלות על הדעת מקרה חמור ממנו. עובדה זו בשילוב העובדה שמדובר בנאשם אשר נסע על פי הנטען נגדו, באופן מיוחד לארצות הברית לרצוח נפש את אמו וחזר לישראל כלעומת שנסע ללא מורא, מצביעות על מסוכנות גבוהה במיוחד. במסגרת זו אין מקום לזקוף לזכותו של העורר את העובדה שבמשך שנים מספר ועד אשר הוגשה העתירה להסגירו, התנהג כאחד האדם ולא נמלט למדינה שאין לה הסכם הסגרה עם ארצות הברית. כפי שאמר המשיב בצדק, נחמה פורתא יש בכך, שכן כשם שהעורר לא נעצר בתכופ לרצח בהיותו בארצות הברית ולא נחשד על ידי המשטרה כמבצע הרצח, כך סביר מאוד להניח כי העורר ישב על זרי דפנה וסבר כי חלפה הסכנה מעל ראשו ולכן לא עשה מאמצים במשך השנים להימלט מאימת הדין. כיום, המצב השתנה מן הקצה אל הקצה ונראה כי לא נפלה

טעות בידי בית המשפט המחוזי ששלל את שחרור העורר מבלי לבדוק את חלופות המעצר הקונקרטיות שהוצעו על ידו.

בשים לב לכל האמור, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ב בשבט התשע"ח (7.2.2018).

ש ו פ ט
